

INHOUD

- 1 De verstekeling 9
- 2 De bezoekers 47
- 3 De godsdienstoorlogen 81
- 4 De overlevende 107
- 5 Schipbreuk 145
- 6 De berg 179
- 7 Drie simpele verhalen 213
- 8 Stroomopwaarts! 239
- Intermezzo 279
- 9 Project Ararat 311
- 10 De droom 353

1

DE VERSTEKELING

DE KOLOSSEN STOPTEN ZE in het ruim bij de neushoorns, de nijlpaarden en de olifanten. Het was een verstandig besluit om ze als ballast te gebruiken; maar u kunt u indenken hoe het er stonk. En er was niemand om de boel uit te mesten. De mannen waren al overbelast vanwege het voederschema en hun vrouwen, die onder die flitsende vuurtongen van parfum ongetwijfeld net zo smerig roken als wij, waren veel te fijn gebouwd. Dus moesten we de boel zelf uitmesten, als we wilden dat het gebeurde. Om de paar maanden hesen ze het zware luik op het achterdek op met de winch en lieten de vogels van de schoonmaakploeg erin. Tenminste, eerst moesten ze die walm laten ontsnappen (en er waren niet al te veel vrijwilligers voor het hijsen); dan fladderden zes à acht van de minst pietluttige vogels zowat een minuut voorzichtig om het luik heen voordat ze naar binnen doken. Ik herinner me niet meer hoe al die vogels heetten – een van die koppels bestaat zelfs niet meer – maar u kent het type wel. U hebt toch wel eens nijlpaarden met hun bek open zien staan terwijl kwieke kleine vogeltjes als uitzinnige mondhygiënistes tussen hun tanden pikten? Stel u dat voor op grotere, viezere schaal. Ik ben zeker niet overdreven fijngevoelig, maar zelfs ik moest rillen van dat tafereel in de diepte: een rij monsters met toegeknepen ogen, die gemanicurd werden in een riool.

Er heerste strenge discipline aan boord van de Ark; dat is het eerste waarop ik moet wijzen. Het leek niet op die speelgoedversies van beschilderd hout waar u als kind misschien mee

hebt gespeeld – allemaal gelukkige paartjes die vrolijk over de reling turen vanuit hun comfortabele, goed geschrobde hokken. U moet geen cruise op de Middellandse Zee voor u zien, met dieren die loom roulette speelden en zich in avondkleding huldten voor het diner; in de Ark waren alleen de pinguïns in rok. Bedenk wel: dit was een lange, gevaarlijke reis – ja, gevaarlijk, ook al waren sommige regels van tevoren vastgelegd. Bedenk ook dat we het hele dierenrijk aan boord hadden: zoudt u de jachtluipaarden op springafstand van de antilope hebben neergezet? Een zekere mate van security was onvermijdelijk en met extra sloten, hokinspecties en een avondklok gingen we akkoord. Maar helaas werd er ook gestraft en waren er isoleercellen. Een zeer hooggeplaatst iemand raakte bezeten van het verzamelen van inlichtingen; en bepaalde reizigers waren bereid als verklikker te fungeren. Ik moet tot mijn spijt zeggen dat er tijden waren dat er bij het leven geklikt werd bij de leiding. Die Ark van ons was geen natuurreservaat; soms had hij meer weg van een gevangenischip.

Natuurlijk ben ik me ervan bewust dat de verslagen uiteenlopen. Uw soort heeft haar eigen, steeds herhaalde versie, die zelfs sceptici nog altijd weet te bekoren; terwijl de dieren over een compendium van sentimentele mythen beschikken. Maar die zullen ook niet dwars gaan liggen, begrijpt u wel? Niet terwijl ze bejegend zijn als helden, terwijl ze er een eer in stellen om stuk voor stuk vol trots hun afstamming terug te voeren tot de Ark. Ze zijn uitverkoren, ze hebben het doorstaan, ze hebben het overleefd: het is logisch dat ze stilzwijgend voorbijgaan aan de vervelende episodes, dat ze geheugenstoornissen hebben als hun dat zo uitkomt. Maar ik hoef geen blad voor mijn mond te nemen. Ik ben helemaal niet uitverkoren. Ik ben juist met opzet niet uitverkoren, net als verschillende andere soorten. Ik was een verstekeling; ik heb het ook overleefd; ik ben ontkomen (eraf komen was niet makkelijker dan erop komen); en ik ben talrijk geworden. Ik ben een beetje een buitenstaander in

de samenleving der dieren, die nog altijd nostalgische reünies houdt: er is zelfs een Zeebenenclub voor soorten die niet één keer misselijk zijn geweest. Als ik terugdenk aan de Reis, voel ik geen enkele verplichting; mijn lens is niet aangekoekt met de vaseline van de dankbaarheid. Mijn verslag kunt u geloven.

U hebt waarschijnlijk wel begrepen dat de Ark uit meer dan één schip bestond? Het was de naam die we voor de hele vloot gebruikten (je kunt nauwelijks verwachten dat je het complete dierenrijk kunt samenpersen in iets wat niet meer dan driehonderd el lang is). Regende het veertig dagen en veertig nachten? Ach, natuurlijk niet – dat zou niet erger geweest zijn dan de gemiddelde Engelse zomer. Nee, het regende zo'n anderhalf jaar, heb ik uitgerekend. En was het water honderdvijftig dagen op de aarde? Maak daar maar een jaar of vier van. Enzovoort. U bent altijd hopeloos geweest met data. Naar mijn mening komt dat door uw curieuze bezetenheid van de tafel van zeven.

In het begin bestond de Ark uit acht schepen: het galjoen van Noach dat het voorraadschip op sleeptouw had, gevolgd door vier iets kleinere schepen, elk met een zoon van Noach als kapitein en daarachter, op veilige afstand (want de familie was bijgelovig op het punt van ziektes), het hospitaalschip.

Het achtste schip stelde ons korte tijd voor een raadsel: een wendbaar sloepje met versierselen van opengewerkt sandelhout langs de hele achtersteven, dat kruiperig dicht bij Chams ark voer. Aan de lijzijde rook je soms tantaliserend vreemde parfums; 's nachts, als de storm afnam, hoorde je af en toe vrolijke muziek en schel gelach – geluiden die ons verrasten, omdat we hadden aangenomen dat alle vrouwen van Noachs zonen zich veilig aan boord van hun eigen schepen hadden genesteld. Maar die geparfumeerde, vrolijke boot was niet stevig: hij verging door een plotselinge rukwind en Cham was weken later nog zwaarmoedig.

Het voorraadschip was het volgende dat eraan ging, op een sterrenloze avond toen de wind was gaan liggen en de uitkij-

ken doezelig waren. Het enige wat er de volgende ochtend aan Noachs vlaggenschip hing, was een stuk dik kabeltouw dat doorgeknaagd was door iets wat scherpe snijtanden had en zich kon vastklampen aan natte touwen. Dat heeft ernstige beschuldigingen over en weer ten gevolge gehad, dat kan ik u vertellen; misschien is dit zelfs wel de eerste keer geweest dat er een diersoort overboord verdween. Niet lang daarna ging het hospitaalschip verloren. Er werd gemompeld dat die twee gebeurtenissen met elkaar in verband stonden, dat de vrouw van Cham – die niet uitblonk in sereniteit – had besloten zich op de dieren te wreken. Het scheen dat haar complete levensproductie van geborduurde dekens met het voorraadschip was gezonken. Maar er is nooit iets bewezen.

Toch was het verlies van Varadi verreweg de grootste ramp. U kent Cham en Sem en die andere, wiens naam met een J begint; maar wie Varadi was weet u niet, hè? Hij was de jongste en de sterkste van Noachs zonen, wat hem bij zijn familie natuurlijk niet verschrikkelijk populair maakte. Hij had ook gevoel voor humor – hij lachte tenminste veel, wat voor uw soort meestal afdoende bewijs is. Ja, Varadi was altijd vrolijk. Je kon hem over het halfdek zien paraderen met een papegaai op beide schouders; hij mepte de viervoeters joviaal op hun achtersten, waar ze met een waarderend gebrul op reageerden; en er werd verteld dat de organisatie in zijn ark lang niet zo tiranniek was als in de rest. Maar ja; op een ochtend werden we wakker en ontdekten dat Varadi's schip van de horizon was verdwenen, met medeneming van een vijfde deel van het dierenrijk. Ik denk dat u de simurgh wel leuk zou hebben gevonden, met zijn zilverkleurige kop en zijn pauwenstaart; maar de vogel die in de boom des levens nestelde was evenmin bestand tegen de golven als de getijgerde woelmuis. Varadi's oudere broers schreven het toe aan gebrekkige stuurmanskunst; ze zeiden dat Varadi veel te veel tijd had verspild aan verbroedering met de dieren; ze zinspeelden er zelfs op dat God hem gestraft had voor een

onduidelijke overtreding die hij als kind van vijftachtig had begaan. Maar wat de waarheid over Varadi's verdwijning ook mag zijn, het is een ernstig verlies geweest voor uw soort. Zijn genen zouden u een hoop goed hebben gedaan.

Wat ons betreft is de hele Reis begonnen toen we een uitnodiging ontvingen ons in een bepaalde maand op een bepaalde plaats te melden. Dat was de eerste keer dat we van het plan hoorden. Over de politieke achtergrond wisten we niets. Dat God vertoornd was op Zijn eigen schepping was nieuws voor ons; wij zijn er gewoon tegen wil en dank bij betrokken geraakt. *Wij* hadden nergens schuld aan (u gelooft dat verhaal over de slang toch niet echt? – dat was alleen maar smerige propaganda van Adam), en toch waren de gevolgen voor ons even ernstig; alle soorten uitgeroeid op één paar fokdieren na, en dat paar werd de volle zee op gestuurd onder het bevel van een oude schurk met een alcoholprobleem, die al in de zevende eeuw van zijn leven was.

Het werd dus bekendgemaakt; maar natuurlijk vertelden ze ons de waarheid niet. Dacht u dat er in de omgeving van Noachs paleis (nee, hij was niet arm, die Noach) toevallig van iedere diersoort van de wereld een voorbeeld woonde? Kom nou. Nee, ze waren genoodzaakt te adverteren en vervolgens het beste paar uit te kiezen dat zich aanmeldde. Omdat ze geen algehele paniek wilden veroorzaken, kondigden ze een wedstrijd aan voor koppels – een soort schoonheidswedstrijd annex hersengymnastiek annex quiz voor verknochte stelletjes – en droegen de gegadigden op zich uiterlijk in zekere maand aan Noachs poort te melden. U kunt zich de problemen indenken. Om te beginnen meet niet iedereen zich graag met anderen, dus misschien kwamen alleen de hebbigste dieren opdagen. Dieren die niet slim genoeg waren om tussen de regels door te lezen bedachten dat ze helemaal geen behoefte hadden aan een geheel verzorgde luxecruise voor twee personen, dank u vriendelijk. Ook hadden Noach en zijn staf geen rekening gehouden

met het feit dat sommige soorten in een bepaalde tijd van het jaar hun winterslaap houden; laat staan met het nog voor de hand liggender feit dat sommige dieren zich langzamer voortbewegen dan andere. Er was bijvoorbeeld een buitengewoon relaxte luiaard – een beeldschoon dier, dat kan ik persoonlijk bevestigen – die nauwelijks onder aan zijn boom was aangekomen toen hij werd weggevaagd door de grote vloedgolf van Gods wraak. Hoe noemt u dat – natuurlijke selectie? Ik zou het liever professionele incompetentie willen noemen.

De hele organisatie was eerlijk gezegd een zootje. Noach raakte achter met de bouw van de arken (het hielp niet dat de werklieden tot het besef kwamen dat er niet genoeg kooien waren om hen ook te herbergen); met het resultaat dat er niet genoeg aandacht werd besteed aan de selectie van de dieren. Het eerste redelijk presentabele stel dat kwam opdagen werd aangenomen – dat leek het systeem te zijn; stambomen werden in ieder geval maar hoogst oppervlakkig nagetrokken. En verder, hoewel ze *zeiden* dat ze er van alle soorten twee zouden nemen, bleek toen het erop aankwam... dat sommige dieren eenvoudig ongewenst waren op deze reis. Dat was het geval met ons; daarom hebben we ons aan boord moeten verbergen. En een groot aantal beesten die over uitstekende wettige argumenten beschikten dat ze een aparte soort vormden, werd afgewezen. Nee, van jullie hebben we er al twee, kregen ze te horen. Nou ja, wat maken die paar extra strepen op jullie staart en die pluimen langs jullie ruggengraat uit? We *hebben* jullie al. Sorry.

Er waren prachtige dieren bij, die zonder partner kwamen en moesten achterblijven; er waren ouders die weigerden van hun kinderen gescheiden te worden en er de voorkeur aan gaven samen te sterven; er vonden medische onderzoeken plaats, dikwijls van schandelijk intieme aard; en de hele nacht was de lucht buiten Noachs omheining zwanger van de jammerkreten der afgewezenen. Kunt u zich voorstellen wat voor sfeer er

heerste toen eindelijk bekend werd waarom ze ons gevraagd hadden ons voor die zogenaamde wedstrijd te lenen? Dat heeft aanleiding gegeven tot een hoop jaloezie en onbehoorlijk gedrag, zoals u wel zult begrijpen. Sommige edele soorten draafden gewoon het bos in, omdat ze weigerden te overleven op de grievende voorwaarden die God en Noach hun boden en de voorkeur gaven aan uitroeiing en de golven. Er werden harde, afgunstige woorden gesproken over vissen; de reptielen begonnen duidelijk zelfvoldaan te kijken; vogels trainden om zo lang mogelijk in de lucht te blijven. Af en toe werden er bepaalde soorten apen gesignaleerd die zelf primitieve vloten probeerden te bouwen. In zekere week brak er een mysterieuze epidemie van voedselvergiftiging uit in het Kamp der Uitverkorenen en voor sommige minder robuuste soorten moest de hele selectieprocedure toen weer van voren af aan beginnen.

Er waren momenten dat Noach en zijn zoons volslagen hysterisch werden. Klopt dat niet met uw versie van het verhaal? Hebt u zich altijd laten vertellen dat Noach wijs, rechtvaardig en godvrezend was, terwijl ik hem meteen al heb beschreven als een hysterische schurk met een alcoholprobleem? Die twee gezichtspunten zijn niet volstrekt onvereenigbaar. Laten we het zo stellen: Noach deugde van geen kanten, *maar u had de rest eens moeten zien*. Voor ons kwam het nauwelijks als een verrassing dat God had besloten met een schone lei te beginnen; het enige onbegrijpelijke was dat Hij ook maar iets verkoos te behouden van deze schepping, die haar schepper niet bepaald in een gunstig daglicht stelde.

Af en toe was Noach bijna op het punt van gek worden. De Ark lag achter op schema, de handwerkslieden moesten gegeseld worden, er bivakkeerden honderden doodsbange dieren in de buurt van zijn paleis en niemand wist wanneer de regens zouden beginnen. God wilde hem niet eens een datum noemen. Iedere ochtend keken we naar de wolken; zou het een westenwind zijn die de regen bracht, net als anders, of zou God

Zijn speciale slagregens van een heel andere kant laten komen? En terwijl het weer langzaam verslechterde, namen de kansen op opstand toe. Sommige afgewezenen wilden de Ark vorderen om zichzelf in veiligheid te brengen, andere wilden hem helemaal verwoesten. Dieren met een beschouwelijke inslag begonnen hun eigen selectiecriteria op te stellen, gebaseerd op dierafmetingen of diernuttigheid in plaats van louter aantallen; maar Noach weigerde hooghartig te onderhandelen. Hij was een man die er zijn eigen theorie'tjes op na hield en van die van anderen moest hij niets hebben.

Toen de vloot zijn voltooiing naderde, moest hij dag en nacht bewaakt worden. Velen probeerden zich aan boord te verbergen. Op een dag werd er een handwerksman betrapt die een schuilplaats probeerde uit te hollen in de onderste spanten van het voorraadschip. En soms zag je zielige dingen: een jonge eland die zich aan de reling van Sems ark had vastgebonden; vogels die zich in duikvlucht op de beschermende netten stortten; enzovoort. Verstekelingen werden onmiddellijk ter dood gebracht als ze gesnapt werden; maar die publieke vertoningen waren nooit afdoende om de wanhopigen af te schrikken. Onze soort, dat kan ik met trots vermelden, is zonder omkoperij of geweld aan boord gekomen; maar wij lopen ook niet zo in het oog als jonge elanden. Hoe we het voor elkaar gekregen hebben? We hadden een ouder met een vooruitziende blik. Toen Noach en zijn zoons op hardhandige wijze de dieren fouilleerden terwijl ze de loopplank op kwamen, met hun ordinaire handen door verdacht wilde vachten woelden en enkele van de allereerste en meest onhygiënische prostaatonderzoeken uitvoerden, waren wij al lang en breed aan hun bliken ontsnapt en lagen veilig in onze kooien. Een van de scheepstimmerlieden heeft ons aan boord gebracht, zonder te weten wat hij deed.

Twee dagen woei de wind uit alle richtingen tegelijk; en toen begon het te regenen. Het water stroomde uit een vuile hemel neer om de zondige wereld te reinigen. Grote drup-